

Kronik

april - juni 1993

Udstillinger på Det kongelige Bibliotek Slotsholmen

Årets bogarbejde 1992

4. maj åbnedes på Det kongelige Bibliotek Slotsholmen en udstilling af *Årets bogarbejde*, udvalgt af Forening for Boghaandværk.

Juryen bestod i år af fem grafikere: Eli Reimer, Bent Rohde, Carl Vang Petersen, Hans Peter Willberg, Tyskland og Ole Zøfting-Larsen.

I forbindelse med udstillingens åbning uddelte Forening for Boghaandværk følgende æresbevisninger: Foreningens Ærespris til professor Hans Hertel; Xylograf F. Hendriksen Medaljen til Det Danske Bibelselskab. Foreningens diplomer til grafiker Anne Rohweder, Center-Tryk i Holbæk og JM Fotosats, Frederiksberg.

Udstillingen *Årets bogarbejde* varede til 28. maj 1993.

Sommerudstilling 1993 - 11. juni - 12. august 1993

Det kongelige Bibliotek fejrer i 1993 200 års jubilæum som offentligt bibliotek. Detsker bl.a. ved bogudgivelser og i løbet af efteråret ved to store udstillinger i henholdsvis Kunstindustrimuseet og på Rundetårn. Sommerudstillingen var en slags forskud på jubilæet.

Den viste, hvad der gemmer sig i bibliotekets samlinger. Ikke kun bøger, men også noder, landkort, fotografier, tegninger, farvestrålende bloktryk fra Orienten og danske og udenlandske håndskrifter. Blandt andet udstilledes Arentsehes *Kriegsbuch* fra 1578, der på grund af sit hemmelighedsfulde

indhold kun tryktes i ét eksemplar til Kongens eget brug, og den ældste bevarede havebog på dansk (fra 1647). - En håndskreven kogeboek fra 1300-tallets slutning, folkemindehåndskriftet *Hjertebogen* fra 1553 og *Jyske Lov*, indbundet i et posebind, var andre tilbud.

Ikke alt, der udstilledes, var dog gammelt. En af bibliotekets allernyeste erhvervelser, et fotografi af *Karen Blixen* fra 1958 taget af den amerikanske fotograf Richard Avedon og købt i april i år hos Sotheby i New York, vistes sammen med andre fotos af den berømte forfatter. *Frederik den Femtes Atlas* er et af bibliotekets klenodier. Det indeholder kort, men også prospekter og andre billeder. En del af atlasset, der fylder ialt 55 bind, var også udstillet.

Carl Nielsen og årets 100-års fødselar, Rued Langgaard, var repræsenteret med partiturer i autograf. - Endelig udstilledes tidlige trykte jødiske værker, eksempelvis en *Haggadah* fra 1526 samt, fra bibliotekets orientalske samlinger, nepalesiske håndskrifter og bloktryk, ofte i stærke farver.

Ottekanten i Forhallen

Fra 1. april til 22. maj 1993 udstillede Det kongelige Bibliotek et originalt portræt af *W.A. Mozart*, der er fundet i København.

Biblioteket har i mange år ejet et portræt af Mozart, litograferet af portrætmaleren Edvard Lange i 1840'erne. Litografiet har en tydelig lighed med Mozarts svoger Joseph Langes berømte, ufuldendte oliemaleri af Mozart, der i dag er kendt fra utallige bogillustrationer, pladeomslag m.v., men som i 1840'erne stadig var i familien Mozarts privateje. Det var derfor i næsten hundrede år en gåde, hvad der havde været Edvard Lehmanns forlæg, da han umuligt kunnet have kendt Langes portræt. I 1952 fandt musikhistorikeren Frits Eibe ud af, at forlægget var et originalmaleri, som Mozarts enke, Constanze, havde foræret komponisten C.E.F. Weyse, mens hun mellem 1810 og 1820 boede i København sammen med sin anden mand, den danske diplomat Georg Nikolaus Nissen. Eibe gjorde et ihærdigt forsøg på at spore det forsvundne Mozart-portræt - men forgæves. Det er dette forsvundne portræt, det nu er lykkedes at lokalisere i privateje i København.

De nærmere omstændigheder omkring dette spændende fund blev behandlet i en artikel af forskningsbibliotekar Inger Sørensen i *Magasin's* martsnummer.

Portrættet var udstillet sammen med bl.a. Lehmanns litografi og andre minder om Mozart, som Constanze Mozart har foræret væk under opholdet i København, og som nu ejes af Det kongelige Bibliotek.

Forskningsbibliotekar Merete Licht arrangerede en udstilling om *Tauchnitz-forlagets* engelske publikationer fra 24. maj 1993, og Billedsamlingen udstillede en række fotos fra *St. Thomas* fra 8. juni til 7. juli 1993.

Bogen i Danmark i 1700-tallet

I række af årlige bogseminarer afholdt biblioteket 12. maj 1993 et seminar med emnet *Bogen i Danmark i 1700-tallet*. At emnet har bred interesse, fremgik af tilmeldingen. Godt 50 personer, fra København Universitet og andre universiteter i Danmark og Norden, fra Danmarks Biblioteksskole, fra arkiver og kulturinstitutioner og selvfølge bibliotekets egne medarbejdere.

Programmet var varieret. Fra *Ludvig Holberg og bogtrykkerne*, ved Paul Johansen, over *Læserevolutionen i 1700-tallet* ved Henrik Horstbøll og *Bogstatistik ca. 1700-1800* ved Berit Ziegler til *Matthias Seests produktion*, især af skillingsviser. Og uden at gå de øvrige foredragsholdere for nær kan det nok siges, at Ruth Andersen med baggrund i sit arbejde ved et dansk bogtrykkeri fremlagde nogle usædvanlig fængslende undersøgelser af skillingsviserproduktionen omkring år 1800.

Eftermiddagen bød på *Skønlitterære forfattervilkår ca. 1770-1800* ved Lisbeth Worsøe-Schmidt og Susanne Lykke Nielsen præsenterede *Karen Brahe og hendes bibliotek "Selv er jeg liebhaver deri"*.

Det kongelige Bibliotek forsøger at gennemføre en lignende 'bogdag' i 1994; rimeligvis med temaet *Bogen i Danmark i første halvdel af 1800-tallet*.

Byggeprojektsekretariatet

I forbindelse med Det kongelige Biblioteks udbygning på Havnefronten blev Byggeprojektsekretariatet oprettet i januar 1993. Byggeprojektsekretariatet opgave vil hovedsagelig bestå i at koordinere og planlægge de mange aktiviteter, som skal føre til realiseringen af de store bygge projekter på Havnefronten og på Amager.

Erhvervelser

Danske Afdeling

Som følge af en notits i Magasin om huller i Danske Afdelings bestand af gamle danske føljetonromaner har afdelingen fået flere sådanne tilbudt som gave. Afdelingen er meget taknemmelig for denne positive reaktion, men desværre er hidtil kun én lakune blevet udfyldt, idet pens. arkivar, cand.mag. C. Rise Hansen i Roskilde venligt har skænket: Hastrow, Karl (ukendt pseudonym): Gjæstgiverens Søn. En Kriminalnovelle. Rudkjøbing 1880. - Tilbud er stadig meget velkomne!

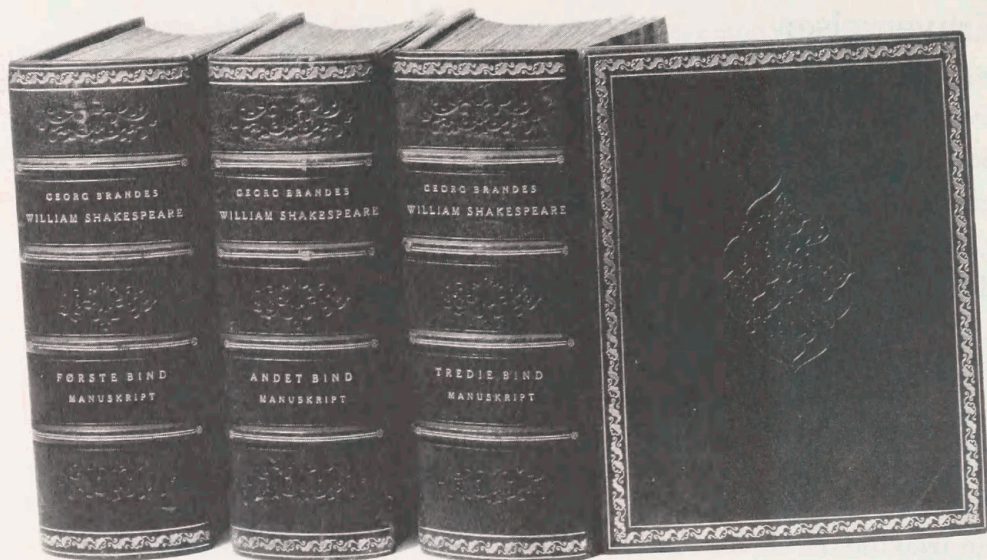
Håndskriftafdelingen

En af lakunerne i Brandes arkivet på Håndskriftafdelingen er blevet udfyldt. Det drejer sig om Georg Brandes' håndskrevne originalmanuskript til hans 3 bindsværk om *William Shakespeare* (1895-96), der nu er overdraget til Det kongelige Bibliotek. Takket være Kulturværdiudvalget er det lykkedes at erhverve dette hovedværk i såvel Georg Brandes' forfatterskab som den internationale Shakespeare forskning.

Erhvervelsen er sket i medfør af loven om sikring af kulturværdier i Danmark. Det er lovens § 2 stk. 4, som er blevet bragt i anvendelse. Heri hedder det: "Stiller kulturværdiudvalget forslag herom, kan ministeren for kulturelle anliggender, når særlige omstændigheder taler derfor, beslutte, at loven anvendes på en kulturgenstand, der ikke er omfattet af loven." Loven omfatter som eksempel kun sikring af kulturgenstande, som har en værdi på over 100.000 kr. og samtidig er ældre end 100 år eller er fra tiden før 1660, men kulturministeren har altså i dette tilfælde givet dispensation.

Når dette Shakespeare-manuskript ikke er kommet til Det kongelige Bibliotek før nu, skyldes det, at Georg Brandes i 1925 forærede det til sin mangeårige sekretær Gertrud Rung (som skrev bogen *Georg Brandes i Samvær og Breve* fra 1930). Forholdet fremgår af Brandes' dedikation til hende:

Til Fru Gertrud Rung
af Shakespeare kaldet
Miranda
fra en sildig efterkommer af
Prospero.

Shakespeare manuskriptet er indbundet i 3 helskinds spejlbind af Anker Kyster.

Håndskriftafdelingen har i perioden iøvrigt er hvervet:

Papirer efter Vald. Østerberg, Oehlenschläger Selskabets arkiv, Erna Hamiltons breve, Volmer Nordlundes erindringer og rejsedagbøger, Nynne Kochs papirer, Jens Warmings dagbøger; Papirer efter slægten Engelstoft, Arkiv- og nodemateriale efter Oluf Ring, Tegneren Jens Chr. Jørgensens efterladte brev- og manuskriptsamling omkring "Valbyarnasset".

Iøvrigt har afdelingen erhvervet en række andre samlinger, og enkelte breve og manuskripter af bl.a. Kjeld Abell, Georg Brandes, Emil Frederiksen, Poul Diderichsen, Frank Jæger, B.S. Ingemann og Henrik Stangerup.

Opmærksomheden henledes på, at nogle af nyerhvervelserne af forskellige årsager må holdes utilgængelige indtil videre.

Kort- og Billedafdelingen

En samling danske topografiske fotografier. Fra Danmarks Turistråd.

1 portræt af Adam Oehlenschläger, akvarel med hvid dækfarve, udført af Knud Gamborg (u.a.).

En større samling familie billeder m.v., samt topografiske billeder og postkort fra ind- og udland. Fra fru Eva Fränkel.

En mindre samling familie billeder m.v. Fra fotograf, cand.jur. Jens

Juncker-Jensen.

Et fotoalbum, 19. årh., vedrørende familien Danneskiold-Samsøe.

En større samling billeder fra Det sociale Sekretariat. Via Rigsarkivet.

SAS' negativarkiv med mange optagelser fra prominente gæsters ankomst til Kastrup samt optagelser af fly, lufthavnsbygninger m.v.

Negativarkiv m.v. hidrørende fra Hans Peter Ferdinand Lundsteen (1845-1897) og søn, Peter Lundsteen (1876-1948), hvoraf flere af de tidlige optagelser har været inspiration for Skagensmalere.

Derer i perioden erhvervet fotografier taget af flg. danske og udenlandske fotografer: Richard Avedon, Winnie Denker, Grethe Grathwol, Lisbeth Holten, Joachim Koester, Karin Munk, H.-E. Orloff-Jørgensen, Roald Pay/Åsel Stotstein, Carl Van Vechten, Christian Voigt.

Udenlandske Samlinger

Fra mag.scient. Jens Smed har biblioteket som gave modtaget 3 bd. Tauchnitzudgaver i forlagsbind fra perioden 1842-1848.

Fra dommer Niels Ehrenreich, Brædstrup, er som gave modtaget 21 bd. Tauchnitzudgaver fra peioden 1842-1954. Bøgerne, hvoraf flertallet har tilhørt Julia Raben, er i samtidige forlagsbind.

Besøg

Håndskriftafdelingen havde 3. marts 1993 besøg af sin søsterinstitution Håndskriftafdelingen ved *Universitetsbiblioteket i Lund*.

26. april 1993 besøg af universitetsdirektør *Peter Plenge*, Københavns Universitet.

26. april besøg af 25 medlemmer af *Japans Bibliofilklub*, hvis præsident er den tysk fødte, japansk gifte Tini Miura, som er en af nutidens internationalt fremtrædende bogbindere. Forskningsbibliotekar Ingrid Ilsøe arrangerede en udstilling i Brandesarkivet med særlig vægt på dansk materiale.

5. maj 1993 besøg af *Roskilde Amts Biblioteksforening*.

17.-18. maj 1993 besøg af Assistent Director General *Allan Cahill*, National Library of Australia.

Affødt af byggeprojekterne afholdtes 27. maj 1993 en workshop om

biblioteksbyggeri. Som hovedtaler var den britiske arkitekt *Harry Faulkner Brown* inviteret. Harry Faulkner Brown er en ledende kapacitet i Europa inden for bygning og indretning af biblioteker. I workshoppen deltog repræsentanter fra Kulturministeriet, Københavns Universitet, Undervisningsministeriets Byggedirektorat samt fra Det kongelige Bibliotek.

28. maj 1993 besøg af afdelingschef *Poul Bache*, Kulturministeriets 1. afdeling.

28. maj 1993 besøgte antropologen, dr. *Juan M. Ossio* fra universitetet i Peru Håndskriftafdelingen. Han undersøgte Poma de Ayalas Inkakrønike og fandt svar på teorier, som han havde arbejdet sig frem til gennem 20 år. Han forsøger nu at skaffe midler til en ny, koloreret facsimileudgave af Inkakrøniken.

3. juni 1993 besøg af *Statsbibliotekets ledelse*: overbibliotekar Niels Mark, førstebibliotekarerne Svend Larsen og Niels Chr. Nielsen.

4. og 10. juni 1993 besøg af Deputy University Librarian *Nancy John*, University of Illinois at Chicago.

10. juni 1993 besøgte Dr. *Eva Bajkay-Rosch* fra det ungarske National Galleri Billedsamlingen.

14. juni 1993 besøg af LIBERs sekretær *Maria-Louisa Cabral*, Lissabon.

Japansk TV lavede 24. juni 1993 en lang række optagelser af materiale fra Kort- og Billedafdelingen, Judaistisk Afdeling, Danske Afdeling og Håndskriftafdelingen, til en portrætudsendelse om H.C. Andersen.

Udlån til udstillinger

Den danske Plakat, Danmarks Grafiske Museum, Odense. Lån fra Danske Afdeling, Kort- og Billedafdelingen.

Posthus i Landsbyen, Den fynske Landsby, Odense. Lån fra Danske Afdeling.

Museum Europa, Nationalmuseet, 18. juni - 24. okt. 1993. Lån fra Danske Afdeling, Håndskriftafdelingen, Kort- og Billedafdelingen, Orientalisk Afdeling, Udenlandske Samlinger.

Søllerød Museum. Lån fra Billedsamlingen.

Tivoli Museet. Lån fra Billedsamlingen.

Matisse's Kapel i Vence, Ordrupgård, 12. febr. - 2. maj 1993. Lån fra

Håndskriftafdelingen.

Inferno, Statens Museum for Kunst, 3. febr. - 18. april 1993. Lån fra Håndskriftafdelingen.

Spelet om Skåne, Malmö Museer, 21. marts - 12. sept. 1993. Lån fra Håndskriftafdelingen.

Thisted Sygehus, Thisted Museum, 1. juni - 1. sept. 1993. Lån fra Håndskriftafdelingen.

Palmanova Forrezza d'Europa 1593-1993, 5. juni - 15. nov. 1993. Lån fra Kort- og Billedafdelingen, Håndskriftafdelingen.

Rued Langgaard 100 år, Ribe Kunstmuseum, 26. juni - 22. aug. 1993. Lån fra Håndskriftafdelingen, Musikafdelingen.

Hans Bendix, Kunstbygningen i Vrå, 5. juni - 25. juli 1993. Lån fra Håndskriftafdelingen.

Grieg i Danmark/Grieg i Søllerød, Søllerød Museum, 15. juni - 4. sept. 1993. Lån fra Håndskriftafdelingen.

Den utro Hustru, Odense Bys Museer, 18. juni - 10. juli 1993. Lån fra Håndskriftafdelingen.

Bogstaveligt talt, Horsens Museum, 15. april - 16. maj 1993. Lån fra Judaistisk Afdeling.

Personalia

Førstebibliotekar Steen Bille Larsen deltog 11. - 13. juni 1993 i *Nordisk konference om pligtaflevering* arrangeret af Nationalbiblioteksafdelingen i Mo i Rana, Norge; er udpeget som medlem af Statens Bibliotekstjenestes *Arbejdsgruppe om undersøgelse af interurbanlånerproblemer mellem folke- og forskningsbiblioteker*.

Forskningsbibliotekar Jesper Düring Jørgensen deltog 1. febr. og 1. maj 1993 i møder i Forfatterforeningen med repræsentanter fra Arkiv for Ny Litteratur, Danmarks Biblioteksforening og Dansk Forfatterforening med henblik på sikring og ordning af *Arkiv for Ny Litteraturs* papirer på Hald Hovedgård.

Konst. førstebibliotekar Henrik Dupont deltog 3.-8. maj i Köln i *International Cartographic Associations kongres*, som i år var lagt sammen med Tyske Kortdage; var 1.-2. juni 1993 i Venedig som kurer i forbindelse med udlån af et Johan Semp kort til udstillingen *Palmanova*, om den fortificerede

europæiske bys udvikling.

Førstebibliotekar Ulf Haxen var 14. - 22. jan. 1993 i Dallas, i forbindelse med *Convivencia*, The Hispanic Museum.

Overassistent Egon Keck var 17. - 20. april 1993 i Dallas, i forbindelse med *Convivencia*, The Hispanic Museum.

Afdelingsbibliotekar Lene Knudsen deltog 3. - 5. juni 1993 i konferencen *Borgernes Europa og Folkebibliotekerne*, i Ålborg.

Overbibliotekar Erland Kolding Nielsen har som repræsentant i IFLA's *Professional Board for Division I: General Research Libraries* deltaget i et internationalt seminar i Haag om IFLA og bibliotekernes fremtid 2.-4. april 1993; i *Professional Boards* ordinære møde 4.-6. april 1993 og i et fælles møde mellem *Professional Board* og *Executive Board* 7. april 1993 ligeledes i Haag; efter invitation deltaget i en international conference 20.-24. april 1993 om *National Libraries towards the 21st Century* i Taipei, Republikken Kina med foredrag om *Stagnation or change. Will national libraries survive the challenge of the post-modern society? On the crisis and rebirth of national libraries worldwide. An optimist's view*; i det Nordiske rigsbibliotekar- og nationalbibliotekschefmøde i Esbjerg 6.-7. maj 1993; i *DF's årsmøde* i Svendborg 8.-9. juni 1993 med foredrag om de europæiske biblioteksorganisationer *LIBER* og *EBLIDA*; i åbningen af Det kongelige Biblioteks udstilling *Wir Deutschen Juden* på Schleswig-Holsteinische Landesbibliothek i Kiel 13. juni 1993; i *LIBERs årsmøde* i Lissabon 29. juni - 3. juli 1993; har været formand for nordisk bedømmelsesudvalg til den nyoprettede stilling som nationalbibliotekar (chef for National-biblioteket i Norge).

Førstebibliotekar Karl Krarup deltog 16. - 18. juni 1993 i NVBF's sommerskole i Tammerfors, *Mål, Medel - Motivation - Planering i ledningens tjänst* og holdt foredrag *Resultatstyring i Det kongelige Bibliotek*.

Forskningsbibliotekar, dr.phil. John T. Lauridsen deltog i juni 1993 i udsendelse i *Danmarks Radio P1*, 'Nu gjalder Luren'.

Overassistent Inge-Berete Moltke holdt foredrag International udveksling af videnskabelig information på en conference arrangeret af *Nordisk Forening for Vitenskapelige Tidsskrifter*, 7. - 9. maj 1993 i Roskilde.

Afdelingsbibliotekar Lotte Philipson deltog 25. juni i udsendelse i *Danmarks Radio*, København, Byens Lys.

Overarkivar, dr.phil. Birgitte Possing modtog *Weekend-avisens littera-*

turpris jan. 1993; er udpeget som repræsentant ex officio i *Udvalg til fremme af samarbejdet mellem Statens arkiver og andre institutioner på arkivområdet*. Første møde 11. juni 1993; deltog i april 1993 i to udsendelser i *Danmarks Radios Kulturmagasin* om forfatteres hukommelse og om bevaring og opbevaring af breve og manuskripter på papir og på diskette.

Fg. afdelingsleder, forskningsbibliotekar Stig T. Rasmussen var 30. marts - 2. april 1993 på studierejse til *Leiden*, Holland; deltog 5. - 7. april 1993 i *Middle East Librarian's Committee International's* 15. konference i Birmingham, England.

Førstebibliotekar Annika Salomonsen deltog 13. - 16. april 1993 i møde i *European Library Automation Group* i Graz; deltog 10. - 11. juni 1993 i møde om det af EF støttede projekt *Samarbejde om CD-ROM for nationalbiblioteker* i London; er valgt som medlem af redaktionskomitéen for et planlagt tidsskrift *EuroSerials: The Journal of European Serials Management*. Tidsskriftet vil blive udgivet af Haworth Press. Ansv. redaktør er Jim Cole (Associate Professor and Principal Serials Cataloger, Iowa State University).

Førstebibliotekarerne Steen Bille Larsen og Karl Krarup deltog 7. - 9. juni 1993 i *Danmarks Forskningsbiblioteksforenings* årsmøde i Svendborg, Hvad skal vi i det internationale samarbejde?

Førstebibliotekarerne Steen Bille Larsen, Ulf Haxen og Karl Krarup deltog i *TV2 Lorry*, om Judaistisk Afdelings konserveringsbehov.

Førstebibliotekarerne Steen Bille Larsen og Karl Krarup, afdelingsbibliotekarerne Karen Høgsberg, Esther Skaarup, bibliotekarerne Connie Juul Jeppesen, Christa Nettermann, Lis Nielsen deltog 11.-12. maj 1993 i *Danmarks Forskningsbiblioteksforenings* internatmøde om tidsskriftet i det elektroniske bibliotek.

Konst. førstebibliotekar Henrik Dupont, bibliotekarerne Bodil Østergaard-Andersen og Marianne Nordby Larsen, konsulent Lars Schwander og assistent Anne Dyhr deltog 21.-23. maj 1993 i *Arlis Nordens* årsmøde og seminar vedr. billedbaser i København.

Førstebibliotekarerne Steen Bille Larsen og Karl Krarup deltog 28. - 29. juni 1993 i *LIBER workshop Managing Libraries for the 21st Century and Library Automation Management* på Nationalbiblioteket i Lissabon, og i *LIBER's* årsmøde 30. juni - 2. juli 1993 samme sted.